

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов

относно дисертационния труд на тема **„Престъпления с дискриминационни подбуди според българското наказателно право”** от Владимира Владимирова Стоименова за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност Наказателно право

Представеният дисертационен труд е в обем от 254 страници и е структуриран в увод, три глави и заключение. Работата съдържа и списък на използваната литература, който обхваща 186 заглавия на кирилица и на латиница.

Най-напред следва да се подкрепи избраният подход при осъществяване на изследването. Владимира Стоименова основателно започва с обща характеристика на правата на човека. Проследява историческото им развитие и представя основните системи за тяхната защита. След това фокусът е поставен върху явлението дискриминация. Поясняват се основните видове дискриминация. Те са обособени в зависимост от това на какви признаци, характеризиращи пострадалия, тя се основава. Едва тогава се пристъпва към сърцевината на изследването - дискриминационните престъпления. Съвсем логично в посочения контекст те се разглеждат като вид ограничаване на правата и свободите на човека. Избраният подход обуславя комплексния характер на изследването. Той дава възможност на докторантката да използва съвременните достижения както на теорията за правата на човека, така и на наказателноправните науки.

Изследването се отличава с актуалността си предвид необходимото усъвършенстване на законодателството, посветено на защитата от дискриминация. То е осъществено при използване на добре подбрана и обоснована система от методи. Направените изводи се базират, където е необходимо и на сравнителноправен, и на исторически анализ. Същевременно авторката е проучила и използва при обосноваване на своите тези съдебната практика на ВС и ВКС, която е относима към предмета на изследването. В тази връзка трудът е с достойнства и за наказателното правоприлагане.

Дисертацията се отличава и с конкретни приносни моменти, част от които са следните:

- определяне на понятието “дискриминационно престъпление” и съпоставителното му разглеждане с понятието „престъпление от омраза” /с. 5, с. 127-129, с. 134/;

- систематизиране на правата на човека съобразно класификационни критерии, които водят до групирането им по начин, подпомагащ изследването по-нататък на тяхното засягане чрез дискриминация. Във връзка с това от значение е делението им на: основни и допълнителни, индивидуални и колективни, човешки и граждански /с. 16 и сл./;

- добросъвестно и задълбочено изследване на извъннаказателните нормативни актове, регламентиращи защитата на правата на човека и защитата срещу дискриминация. Става дума за множество нормативни актове, които са източници на правото на ЕС, на международното право или на националното право на държавите-членки, респ. – на националното право на Република България /с. 27 и сл. и с. 97 и сл./;

- уточняване съдържанието на понятието „дискриминация”, с което то ще се използва за целите на изследването и разграничаването му от понятието „предразсъдък” /с. 63-68/;

- изясняване на съдържанието и групиране на основните видове дискриминация /с. 70 и сл./;

- обособяване на системата на дискриминационните престъпления според българското наказателно право /с. 134-137/;

- тълкуване на същественият признаци на състава на престъплението по чл. 162, ал. 2 от НК и съпоставителното му разглеждане с престъпленията против личността, както и с унищожаването и повреждането на чужда вещ по чл. 216, ал. 1 от НК /с. 144-148/;

- изясняване на законодателните подходи при формулиране на дискриминационния елемент при разглежданите престъпления – субективен и обективен /с. 192 и сл./;

- съпоставяне на дискриминационния мотив с други видове мотиви /хулигански, лични/, както и с емоционалното състояние на дееца, изразяващо се във физиологичен афект /с. 197-201/;

- сравнителен анализ на уредбата на дискриминационните престъпления по НК и по проекта за нов НК от 2013 г. /с. 210 и сл./;

- множество предложения *de lege ferenda*, които биха могли да се използват в дискусията с оглед на бъдещо усъвършенстване на законодателството в разглежданата област /с. 115-116, с. 142, с. 158, с. 166, с. 228-233/.

Като се зачита положения системен труд, довел до резултатите и приносните моменти на изследването, разбира се могат да бъдат направени някои бележки и препоръки, които не повлияват съществено на общата положителна оценка, но които Владимир Стоименова би могла да вземе предвид при евентуалното отпечатване на дисертацията:

- от прецизиране се нуждае използването на понятията форма и вид на вината /с. 146, с. 154, с. 155, с. 158 и др./. Би следвало те ясно да се разграничават, както това е направено на с. 161;

- от допълнително пояснение и прецизиране се нуждае изложението относно изпълнителното деяние по чл. 162, ал. 1 от НК. При това следва да се има предвид различното съдържание на понятията подбудителство, неуспяло подбудителство и подбуждане към престъпление /с. 140/;

- необходимо е по-ясно да се различават нормативните актове, които са източници на международното право от тези, които са източници на правото на ЕС /с. 168, с. 206/;

- разпоредбата на чл. 162, ал. 3 от НК не е формулирана достатъчно ясно от законодателя. Би могло докторантката да направи предложение *de lege ferenda* и за нейното усъвършенстване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията, посочени в чл. 6, ал. 3 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, поради което на основание чл. 10, ал. 1 от същия закон давам положително заключение и предлагам да бъде присъдена на Владимира Владимирова Стоименова образователната и научна степен „доктор”.

гр. София

март 2015 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Пламен Панайотов/